

Szlak 10
Kuratorium Okr. Szkoln. Lubelskiego
Centralna Biblioteka Pedagogiczna
L U B L I Ń

NALEŻNOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZALTEM. CENA NUMERU 60 GROSZY

SAMORZĄD

TYGODNIK

POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU
TERYTORJALNEGO

Rok XXI.

Warszawa, 30 lipca 1939 r.

nr 31

TREŚĆ NUMERU

J. Stamirowski. — O właściwy stosunek do samorządu terytorialnego.

Ze Związku Powiatów R. P.

Sprawy bieżące.

Wiadomości gospodarcze.

Poradnik samorządowy.

**WYDZIAŁ POWIATOWY W WĄGROWCU
(WOJ. POZNAŃSKIE)**

ogłasza

KONKURS

**na stanowisko sekretarza Wydziału
Powiatowego.**

Od kandydata wymagane są następujące kwalifikacje: 1) wykształcenie wyższe (prawnicze lub prawo - ekonomiczne), a co najmniej wykształcenie średnie, 2) co najmniej 5-letnia praktyka samorządowa, 3) obywatelstwo i narodowość polska, 4) nieprzekroczony 40 rok życia.

Uposażenie według VIII — VII grupy uposażenia funkcjonariuszów samorządowych zależnie od osobistych kwalifikacji, lat służby i umowy.

Podanie z życiorysem i odpisami dokumentów osobistych oraz świadectwem zdrowia i dowodem, regulującym stosunek do służby wojskowej, kierować należy do Wydziału Powiatowego w terminie do 20 sierpnia 1939 r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Ed. Zenkteler
Starosta Powiatowy.

**ZARZĄD GMINNY W CZORSZTYNIE,
POWIATU NOWOTARSKIEGO**

ogłasza

KONKURS

na stanowisko sekretarza gminnego.

Od kandydatów wymagane jest: 1) obywatelstwo polskie, 2) nieprzekroczony 40 rok życia, 3) wykształcenie i praktyka, przewidziane w rozp. Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 27.II. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 144 wraz z późniejszymi zmianami.

Wynagrodzenie XI grupy, przy czym w wypadku nienagannej służby istnieje możliwość podwyższenia poborów do X. grupy.

Posada do objęcia od zaraz.

Podania wraz z własnoręcznie napisanym życiorysem i odpisami świadectw wnosić należy do Zarządu gminnego w Czorsztynie pow. Nowy Targ w terminie do dnia 15 sierpnia.

Wójt gminy
Włodzimierz Mierczyński.

WYDZIAŁ POWIATOWY W TREMBOWLI

ogłasza

KONKURS

**na stanowisko powiatowego instruktora
rolnego**

Warunki:

- 1) obywatelstwo polskie,
- 2) nieprzekroczony 40 rok życia,
- 3) wyższe wykształcenie rolnicze,
- 4) 3-letnia praktyka w służbie samorządowej,

Uposażenie wg. IX lub VIII grupy w zależności od kwalifikacji.

Podania z odpisami świadectw i dokumentów wraz z życiorysem należy wnosić do dnia 15 sierpnia 1939 r.

Posada do objęcia z dn. 1 września 1939 r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
w/z **Mgr. J. Tyborowski**
Wicestarosta.

WYDZIAŁ POWIATOWY W DUBNIE

ogłasza

KONKURS

**na stanowisko
inspektora samorządu gminnego**

Do stanowiska przywiązane jest uposażenie w/g VII st. sł. pracown. samorz.

Od kandydatów wymagane są następujące kwalifikacje:

- 1) Ukończone studia wyższe prawnicze lub co najmniej wykształcenie średnie,
- 2) Co najmniej 3-letnia praktyka samorządowa,
- 3) Nieprzekroczony 40 rok życia i dobry stan zdrowia,
- 4) Nieskazitelna przeszłość,
- 5) Obywatelstwo polskie,
- 6) Uregulowany stosunek do służby wojskowej.

Podania wraz z odpisami świadectw i szczegółowym życiorysem należy wnosić do Wydziału Powiatowego w Dubnie w terminie do dnia 15.VIII.1939 roku.

Posada do objęcia z dniem 1.IX.1939 roku.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta
(—) **Jan Kościółek.**

2202, 13458/21/31

S A M O R Z A D

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

<p>PRENUMERATA KWARTALNA 7.50 ZŁOTYCH.</p> <p>OD 6 EGZEMPLARZY 6.25 Zł. NUMER POJEDYNCZY 60 GROSZY.</p> <p>KONTO CZEKOWE w P. K. O. 52.020 Nr KONTA ROZRACHUNKOWEGO W URZ. P.-T. WARSZAWA I — 276.</p>	<p>REDAKCJA I ADMINISTRACJA: WARSZAWA 1. MARSZAŁKOWSKA 81a</p> <p>REDAKCJI 8.79-77. ADMINISTRACJI 9.61-92.</p> <p>TELEFONY: —</p> <p>Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca.</p>	<p>Ceny ogłoszeń: Strona w tekście: 350 zł., $\frac{1}{2}$ — str. 175 zł., $\frac{1}{4}$ str. 87 zł 50 gr. Poza tekstem za str. 250 zł., $\frac{1}{2}$ str. 125 zł., $\frac{1}{4}$ str. 62 zł. 50 gr. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 120 zł., $\frac{1}{2}$ str. 60 zł., $\frac{1}{4}$ str. 30 zł.</p>
--	---	---

Redaktor — Franciszek Branny

ROK XXI.

WARSZAWA, 30 LIPCA 1939 r.

nr 31

TRESC nr 31. O właściwy stosunek do samorządu terytorialnego — *J. Stamirowski*. Ze Związku Powiatów R. P. Sprawy bieżące. Wiadomości gospodarcze. Poradnik.

O właściwy stosunek do samorządu terytorialnego

(Uwagi na marginesie projektu ustawy o publicznych bibliotekach oświatowych)

W Nr. 26 „Samorządu“ p. R. Tejszerski porusza sprawę projektu ustawy o publicznych bibliotekach oświatowych, zgłoszonego w Sejmie przez posła Budzanowskiego i innych, i delikatnie wytyka autorom projektu jego niezgodność w kilku punktach z zasadniczymi ustawami o ustroju samorządu terytorialnego, a m. in. w tym punkcie, który przewiduje, że rada wojewódzka miałaby corocznie ustalać wysokość świadczeń finansowych poszczególnych związków samorządowych na biblioteki.

Sądzę, że, podtrzymując trafne zarzuty p. Tejszerskiego, należy sprawę postawić twardziej; należy mianowicie domagać się od autorów projektu, aby się gruntownie zapoznali z tym, jaka rola w całokształcie życia i prac państwowych przysługuje samorządowi terytorialnemu w świetle naszego ustawodawstwa, oraz z tym, co samorząd w zestawieniu z będącymi w jego dyspozycji środkami dotychczas zdziałał i co robi nadal dla gospodarczego i kulturalnego podniesienia kraju; a dalej należy domagać się wyraźnej odpowiedzi na pytanie, czy autorzy projektu chcą dążyć do zmiany ustawodawstwa samorządowego i do zepchnięcia związków samorządu terytorialnego tylko do roli organów wykonawczych?

Nie wątpię, że zarówno wśród naszych czynników rządowych jak i w składzie izb ustawodawczych zawsze znajdzie się większość, która się wypowie za zachowaniem istotnej samorządności i przeciwnie przemycaniu poszczególnych ustaw, wypaczających ducha ustawodawstwa ustrojowego.

Przypomnijmy sobie dwuletnie perypetie projektu ustawy o publicznej służbie zdrowia.

Pierwotny projekt stawiał sprawę w ten sposób,

że rządowa władza nadzorcza miałaby szczegółowo dysponować, ile, kiedy, gdzie i jak poszczególne związki samorządowe mają wydatkować na cele ochrony zdrowia publicznego. Dopiero dwuletnie wysiłki wielu samorządowców zdołały skłonić autorów projektu do takiej jego modyfikacji, że, popierając w Sejmie ostateczną redakcję, wiceminister Piestrzyński mógł twierdzić, iż projektowana ustawa jest wyrazem pełnego zaufania do sprawności i zdolności twórczych samorządu oraz że respektuje ona przysługującą związkom samorządowym rolę gospodarzy we właściwym im zakresie działania, czyniąc jednocześnie zadość postulatowi nasilenia i koordynacji ogólnokrajowej akcji ochrony zdrowia publicznego. Bez przechwałek można stwierdzić, że niepoślednią rolę w przeforsowaniu wspomnianych modyfikacji projektu ustawy o publicznej służbie zdrowia odegrał szereg artykułów kilku autorów na łamach „Samorządu“.

W jednym z tych artykułów twierdziłem, że pierwotny projekt był oczywistym wyrazem dążenia jego autorów do stworzenia takiej sytuacji, w której gminy, miasta i powiatowe związki samorządowe byłyby zmuszane do zużywania możliwie wysokiej części dostępnych im dziś i w przyszłości dochodów na akcję ochrony zdrowia publicznego. Zrozumiałą jest rzeczą, że analogiczne pragnienia żywią, każdy w swym kierunku, urzędowi i nieurzędowi pracownicy i propagatorzy rozbudowy dróg bitych, podnoszenia oświaty, popierania rozwoju rolnictwa itd. Gdyby przedstawiciele tych różnych resortów, biorąc za wzór pierwotny projekt ustawy o publicznej służbie zdrowia, opracowali analogiczne projekty ustaw, w myśl których rządowe władze nadzorcze

D 205/33/288

miałyby podejmować inicjatywę i decydować, kiedy, gdzie, jak i ile mają wydatkować poszczególne związki samorządowe na cele drogowe, oświatowe, rolnicze i inne, i gdyby te nowe projekty ustaw zyskały moc prawną, to samorząd przestałby być samorządem, a pozostałaby tylko pusta forma i nazwa.

Ten błąd właśnie popełnia poseł Budzanowski we wspomnianym wniosku ustawodawczym. Dlatego też należy, powtarzam, postawić mu zapytanie, czy samorząd ma u nas pozostać samorządem, czy też ma być po troszeczkę wykruszana istotna samorządność związków samorządowych.

Są tacy, którzy pragnęliby upowszechnienia i rozbudowy samorządu wojewódzkiego i pragnęliby wówczas skupić inicjatywę, decyzję i kierownictwo prac samorządowych w samorządzie wojewódzkim. Zdaje się, że poseł Budzanowski pragnąłby tego już dzisiaj, posiłkując się w tym celu obecnym surrogatem samorządu wojewódzkiego. Według mego przeświadczenia, aby samorząd rozwijał się zdrowo i coraz szerzej wypełniał właściwą mu rolę, musi być zachowywana i rozwijana samodzielność najniższych komórek samorządowych — gminnych i gromadzkich. *To ma znaczenie bez porównania istotniejsze niż to, czy władzę, pozbawiającą te komórki właściwego im zakresu samodzielności, miałaby być wojewódzka władza rządowa, czy też samorządowa.*

Gdy przychodzi pod dyskusję sprawa potrzeby nasilenia w Polsce jakiejś akcji, wchodzącej w zakres zadań samorządu terytorialnego, ze strony ludzi, znających dobrze obecne warunki jego pracy, bywa przede wszystkim wysuwany postulat rozszerzenia uprawnień podatkowych samorządu, gdyż bez wzbogacenia źródeł dochodowych muszą się okazać nierealnymi wysiłki rozszerzenia działalności. Oczywiście słuszność tej argumentacji mówi sama za siebie. Wydanie nowej ustawy obojętne czy sanitarnej, bibliotecznej czy innej nie posiada cudotwórczej właściwości wyczarowania środków materialnych, niezbędnych dla jej wykonania. Jednakże, gdybyśmy ten argument uznali za jedyny, a choćby tylko za naczelny, to nasuwałby się wniosek, że, gdy zapowiedziana reforma finansów samorządowych należycie ugruntuje i wzmocni źródła dochodowe samorządu, to wówczas będzie pora właściwa na to, żeby przez wydanie różnych ustaw specjalnych zmuszać samorząd do wykonywania przepisanych mu zadań w terminach, rozmiarach i w sposób, nakazywany mu z góry.

Zwolennicy takiego poglądu mają na jego poparcie następujące argumenty: 1) Polska ma do odrobienia tak wielkie zaległości w stanie swych dróg, poziomie oświaty powszechnej, organizacji ochrony zdrowia publicznego, opieki społecznej, rozwoju rolnictwa, przemysłu itd., że każda droga, zmierzająca do przyspieszenia zaspokojenia tych potrzeb publicznych, jest dobra, 2) niemal we wszystkich dziedzinach działalności samorządu terytorialnego potrzeby publiczne o charakterze lokalnym wiążą się nierozdzielnie z potrzebami ogólnokrajowymi i stąd wynika potrzeba koordynacji, nadrzędnego planowania i dyspozycji, 3) tenże postulat wynika z po-

trzeby opierania się w pracy publicznej na nowoczesnych zdobyczach wiedzy i na doświadczeniach szerokiego świata, co częstokroć nie jest w dostatecznej mierze dostępne dla poszczególnych prowincjonalnych związków samorządowych.

Tej argumentacji my samorządowcy przeciwstawiamy następujące stwierdzenia. 1) Bezstronna obserwacja ostatniego dwudziestolecia przekonywa ponad wszelką wątpliwość, że samorządu nie trzeba poganiać w jego pracy nad gospodarczym i kulturalnym podniesieniem kraju; a błędów, zbędnych lub nadmiernych wydatków itp. samorząd poczynił nie więcej niż inne dziedziny gospodarki publicznej i prywatnej. 2) Ważkie przesłanki, przytoczone wyżej pod p. 2 i 3, stwierdzają niewątpliwie konieczność ścisłego współdziałania samorządu z odnośnymi resortami administracji rządowej i możliwości ustalania przez tę ostatnią pewnych dyrektyw; ale jest to całkowicie osiągalne bez usiłowań przesunięcia inicjatywy i decyzji we właściwym samorządowi zakresie działania z rąk czynników samorządowych do rąk czynnika rządowego (właściwe metody współdziałania praktykuje od 20 lat resort popierania rolnictwa i resort dróg publicznych i pożądanym jest, żeby inne resorty raczej naśladowały te przykłady, niżby miały zarażać innych tendencją powolnego wykruszania istotnej samorządności związków samorządowych). 3) Zadanie samorządu nie ogranicza się do bezpośrednich osiągnięć w zakresie budowy dróg, budowy i utrzymywania szkół, domów ludowych, bibliotek gminnych, ośrodków zdrowia, organizacji opieki społecznej itd.; nie wyczerpuje też użyteczności samorządu ten fakt, że wykonuje on lepiej i taniej szereg zadań lokalnych, niżby to mogły uczynić setki i tysiące lokalnych placówek rządowych, jakie musiałyby powstać, gdybyśmy unicestwili samorząd. Rola samorządu polega na tym, że wypełnia on swe zadania nie na podstawie sztywnych biurokratycznie opracowanych szablonów i nakazów, a na podstawie dobrej woli obywateli, ich wyczuwania różnych potrzeb publicznych, warunków lokalnych oraz możliwości wydobycia ze społeczeństwa środków na zaspokojenie tych potrzeb, co nie wyklucza bynajmniej możliwości celowego koordynowania lokalnych poczynań samorządowych z rządowymi planami i pracami ogólnokrajowymi. Tu właśnie tkwi ten powszechnie już, jak mi się wydaje, uznawany fakt, że w samorządzie najgruntowniej i najpowszechniej, choć powolnie, urabia się poczucie więzi obywatela z państwem, poczucie odpowiedzialności za swoją gminę, swój powiat i za swoje państwo. Ten doniosły czynnik wykreślilibyśmy z naszego życia państwowego, gdybyśmy samorządowi pozostawili tylko obowiązki wykonawcze.

Te rzeczy godzi się postawić przed oczy posłowi Budzanowskiemu i jego współprojektodawcom. Niechby się przyjrżeli bliżej temu, co powiaty i gminy, gdzie je stać na to, robią w zakresie zakładania bibliotek gminnych; niechby się zastanowili nad tym, czy biblioteki, zakładane z nakazu ustawy i władzy nadzorczej, mają szanse wzbudzenia takiego zainteresowania społeczności wiejskiej i zdrowej emulacji sąsiadujących ze sobą gmin, jak biblioteki, powstające z dobrej woli zorganizowanej w samorządzie

teżże społeczności. Może przyznają ci projektodawcy, że proponowana przez nich ustawa jest zgoła niepotrzebna, że dla nasilenia akcji bibliotecznej, dla jej koordynacji i pewnego wglądu w nią czynników Min. W. R. i O. P. wystarczy w zupełności, jeśli w budżecie tego ministerstwa znajdzie się jakiś fundusz na subwencjonowanie tej akcji. Fundusz taki powinien być rozdzielany nie szablonowo w stałym stosunku procentowym do tego, co dają na ten cel poszczególne gminy i powiaty, bo to byłoby w wielu wypadkach premiowaniem związków zasobniejszych, tylko w drodze przyznawania za pośrednictwem powiatowych komisji oświatowych przy współdziałaniu inspektorów szkolnych większych zasiłków tym powiatom i gminom, które wykazują inicjatywę w akcji bibliotecznej, robią realne wysiłki w granicach swych możliwości, ale z powodu szczupłości swych funduszy budżetowych i ubóstwa ludności nie mogą się zdobyć na zakup jakich takich księgozbiorów.

Coś przed rokiem czy dwoma, obecny Marszałek Sejmu w swych odczytach i wystąpieniach publicystycznych wykazywał, jako niezdrowy objaw powojenny, nie tylko polski ale i ogólnoswiatowy, nadprodukcję nowych ustaw, wśród których sporo jest, jego zdaniem, zgoła zbędnych, niepotrzebnie komplikujących życie i pracę organów publicznych, usiłujących wtłoczyć w sztywne ramy specjalnych przepisów prawnych takie dziedziny życia, które w ramach ogólnego ustawodawstwa powinny się rozwijać w drodze wolnej gry sił społecznych, a nawet i takich, które w tym usiłowaniu popadają w niezgodność z literą lub duchem obowiązującego ustawodawstwa ogólnego.

Godzi się chyba mieć nadzieję, że na obecnym swym stanowisku profesor W. Makowski będzie się starał zapobiegać wytykanym przez siebie niezdrowym przejawom obecnych czasów.

J. Stamirowski.

Ze Związku Powiatów R. P.

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU POWIATÓW R. P. ZA OKRES
OD 1 KWIETNIA 1938 R. DO 31 MARCA 1939 R.

A. STATUT, CZŁONKOWIE I ORGANA ZWIĄZKU.

Statut. Rada Związku na posiedzeniu w dn. 7 grudnia 1938 r. uchwaliła szereg zmian w statucie Związku. Zmiany te, nie naruszając zasadniczej struktury organizacyjnej, mają jedynie na celu uzupełnienie niektórych postanowień względnie usunięcie ujawniających się w praktyce wątpliwości. Zostały one przedstawione Ministerstwu odrębnym pismem z dnia 9.I.1939 r. L. I/0-2/52.

Członkowie. W dniu 31 marca 1939 r. do Związku należało 235 powiatowych związków samorządowych na ogólną ich liczbę 239-ciu. Do Związku nie należały następujące powiatowe związki samorządowe: w Lublińcu, w Rawie Ruskiej, Starogardzie i Żółkwi. (Z tych P. Z. S. w Rawie Ruskiej z dn. 1.IV.1939 r. przystąpił do Związku).

Zjazd Główny. Zjazd Główny Związku Powiatów R. P. w okresie sprawozdawczym nie odbył się z uwagi na zarządzenie z końcem 1938 r. ogólnych wyborów do organów ustrojowych związków samorządowych.

Rada. Rada Związku Powiatów R. P. odbyła w okresie sprawozdawczym 4 posiedzenia: 20 maja, 18 października i 7 grudnia 1938 r. oraz 10 stycznia 1939 r. W składzie osobowym Rady oprócz zmian podanych do wiadomości Ministerstwa pismem z dnia 9.VI.1938 r. L. I/0-1/1040 zaszły następujące zmiany: Z grupy kooptowanych ustąpili z Rady na skutek wylosowania na posiedzeniu w dn. 7.XII.1938 r. pp. Aleksy Rzewski i Krzysztof Radziwiłł oraz na ich

miejsce zostali wybrani pp. Aleksy Rzewski (ponownie) i Jan Strzelecki. Ponadto w związku ze zmianą § 9 statutu wszedł w skład Rady p. Feliks Kasprzak, Prezes Związku Powiatów woj. poznańskiego. Natomiast mandat członka Rady (z woj. poleskiego) utracił p. Henryk Kintopf z powodu zwolnienia go ze stanowiska Starosty Powiatowego w Stolnie.

Zarząd Związku Powiatów R. P. w okresie sprawozdawczym odbył 7 posiedzeń: 12 kwietnia, 19 maja, 15 czerwca, 21 września, 29 listopada i 22 grudnia 1938 r. oraz 24 lutego 1939 r. W składzie osobowym Zarządu oprócz zmian podanych do wiadomości Ministerstwa pismem z dnia 9.VI.1938 r. L. I/0-1/1040 zaszły następujące zmiany: z Zarządu ustąpili z powodu utraty mandatów członków Rady w drodze losowania pp. Aleksy Rzewski i Krzysztof Radziwiłł a na ich miejsce zostali wybrani na posiedzeniu Rady w dn. 7.XII.1938 r. pp. Stefan Czarnocki i Jan Koj. Ponadto w związku ze zmianą § 9 statutu wszedł w skład Zarządu p. Feliks Kasprzak, Prezes Związku Powiatów woj. Poznańskiego.

Zjazdy Wojewódzkie w okresie sprawozdawczym nie odbyły się ze względów podanych wyżej odnośnie Zjazdu Głównego.

B. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU.

Działalność Związku Powiatów R. P. rozwijała się zgodnie ze statutem w kierunku:

1) zapewnienia samorządowi powiatowemu najodpowiedniejszych prawnych i faktycznych warunków istnienia i rozwoju oraz ustalań opinii tegoż samorządu w sprawach, które go dotyczą i reprezentowania tej opinii na zewnątrz,

2) organizowania bezpośredniej pomocy powiatowym związkom samorządowym w spełnianiu ich zadań.

I.

Środki działania Związku w zakresie podanym wyżej w pktcie 1) posiadały charakter bardzo różnorodny. Z reguły stanowisko Związku w konkretnych zagadnieniach formułowane było w pisemne tezy i wnioski, które poparte odpowiednimi materiałami i uzasadnieniami przedstawiane były władzom względnie członkom izb ustawodawczych. Dużą rolę w poczynaniach Związku na tym odcinku odgrywał również osobisty kontakt poszczególnych członków Zarządu, a przede wszystkim dyrekcji Związku z zainteresowanymi czynnikami.

W dziedzinie **zagadnień ustrojowych** okres sprawozdawczy nie wykazuje większego ożywienia. W kręgu zainteresowań samorządu ziemskiego zasługują na uwagę:

1) Reforma przepisów wyborczych do organów stanowiących związków samorządowych, która była przedmiotem prac sesji nadzwyczajnej izb ustawodawczych 1938 r.

W stosunku do tego zagadnienia Związek, nie poruszając podstawowych zasad prawa wyborczego, ograniczył się tylko do zgłoszenia kilku drobnych zastrzeżeń natury formalnej.

2) Przedmiotem ożywionej dyskusji był w okresie sprawozdawczym problem organizacji rolnictwa. Aczkolwiek w tej sprawie nie został jeszcze zgłoszony do Sejmu formalny projekt ustawy, to jednakże Związek, doceniając wagę tego zagadnienia dla samorządu ziemskiego, poddał je wszechstronnej analizie przy czym było ono tematem obrad kilku zjazdów wojewódzkich a następnie dwóch kolejnych posiedzeń Rady Związku. W rezultacie tych prac stanowisko Związku zostało sformułowane w uchwałach Rady z dn. 18.X.1938 r. (Tyg. „Samorząd“ Nr 44), z których końcowa, wyrażająca pogląd Związku na różne projekty reorganizacyjne, stwierdza, iż „Rada nie widzi pożytku w takiej przebudowie struktury aparatu organizacyjnego wsi na poziomie powiatu i niżej, która by obok samorządu ziemskiego i dobrowolnych organizacji rolniczych wprowadzała nowy aparat organizacyjny“. Równocześnie Rada uznała „za pożądane zreformowanie izb rolniczych i ich związku w kierunku nadania im charakteru istotnego samorządu rolniczego“.

3) Z mniejszej wagi zagadnień, związanych z ustrojem, wymienić należy udział Związku w pracach nad wzorową instrukcją o organizacji biur wydziałów powiatowych oraz instrukcją o wykonywaniu nadzoru przez wydziały powiatowe, opracowywanymi w pierwszym wypadku przez Związek Rewizyjny Samorządu Terytorialnego, w drugim — przez Ministerstwo Wewnętrznych.

Sprawy finansowo - gospodarcze — podobnie jak w latach poprzednich stanowiły nadal centralne zagadnienie samorządu terytorialnego. Postulat pełnej aktywizacji samorządu nie znalazł jeszcze warunków realizacji. Przeprowadzone oddłużenie i poprawiająca się ogólnie koniunktura gospodarcza wzmocniły wprawdzie sytuację finansową samorządu, ale poprawa ta w znacznym stopniu obrócona została na konieczne uporządkowanie dotychczasowego stanu finansowego, wyrównanie zbyt jaskrawych zaniedbań, dopuszczonych w okresie kryzysu, a w minimal-

nym tylko stopniu wystarczyła na podniesienie poziomu zaspakajania potrzeb publicznych, w szczególności na nowe inwestycje.

1) Na czoło zagadnień finansowo - gospodarczych wysunęła się w okresie sprawozdawczym kwestia poprawy finansów komunalnych, która na tle rządowego projektu ustawy w tej sprawie była przedmiotem prac sesji zwyczajnej izb ustawodawczych 1937/38, a następnie, wobec jej niezakończoności, sesji nadzwyczajnej 1938 r.

Zasadniczo stanowisko Związku w stosunku do tego projektu było pozytywne, gdyż przynosił on samorządowi ziemskiemu w szczególności zaś gminom wiejskim, efektywne zwiększenie dochodów w formie dotacji Skarbu Państwa oraz poprawiał dotychczasowy rozdział udziału w podatku dochodowym, w sposób uwzględniający zasadniczo postulaty, wysunięte w tej kwestii po raz pierwszy przez Związek Powiatów.

Czyniąc usilne zabiegi w kierunku możliwie korzystnego dla samorządu terytorialnego sformułowania postanowień tego projektu Związek wysunął szereg zasadniczych zastrzeżeń. Przede wszystkim Związek dążył do tego, by 10-milionowa dotacja Skarbu Państwa nie była ograniczona z góry trzyletnim okresem, lecz mogła obowiązywać do czasu przeprowadzenia zasadniczej reformy finansów komunalnych oraz, by podział tej dotacji między poszczególne grupy związków samorządowych był z góry ustawowo zafiksowany. Ten ostatni postulat został w ustawie uwzględniony.

W kwestii podziału udziału w podatku dochodowym stanowisko Związku zmierzało do obniżenia granicy, wyrażonej sumą opodatowanego dochodu, przy której podział między samorząd siedziby prawnej i miejsca położenia przedsiębiorstwa nie będzie się przeprowadzać oraz do pozostawienia zainteresowanym samorządom rozstrzygnięcia w drodze umowy tego podziału w wypadku, gdy przedsiębiorstwo leży na granicy dwóch sąsiadujących jednostek samorządowych. Z obu tych postulatów został zrealizowany jedynie drugi.

Natomiast nie zostały uwzględnione postulaty Związku odnośnie przyznania samorządom prawa do udziału w zaliczkach na podatek obrotowy oraz co do pociągnięcia miast wydzielonych do udziału w kosztach utrzymania dróg wojewódzkich.

Jednym z najtrudniejszych było zagadnienie racjonalnego uregulowania podatku drogowego, w szczególności zaś górnej granicy stawek tego podatku. Starania Związku szły w tym kierunku, by — gdy granica musi być ustalona — nie zmniejszyła ona dotychczasowych środków finansowych na gospodarkę drogową oraz umożliwiła ich ewentualne powiększenie w miarę poprawy sytuacji gospodarczej kraju i wzrastających w tym zakresie potrzeb. Ustalone ostatecznie przez izby ustawodawcze stawki podatku drogowego odpowiadają w pewnym stopniu temu postulatowi.

Na podkreślenie zasługuje również uporządkowanie w omawianej ustawie kwestii specjalnych dopłat na budowę i utrzymanie dróg w sposób uzgadniający interes związków samorządowych z interesami płatników.

Wreszcie Związek przeciwdziałał projektom i tendencjom, godzącym w interesy powiatowych związków samorządowych, jak np. projektowi zaliczkowego pokrywania kosztów leczenia przez powiatowe związki samorządowe, projektowi przyznania miastom niewydzielonym prawa do połowy podatku drogowego, pobranego z terenu tych miast, które to postulaty nie zostały też w omawianej ustawie uwzględnione.

2) Doniosłe znaczenie dla samorządu terytorialnego posiada ustawa o ulgach inwestycyjnych, która porządkuje te zagadnienie a zarazem ogranicza w pewnym stopniu zakres ulg. W czasie rozpatrywania tej ustawy przez izby ustawodawcze przy końcu sesji zwyczajnej 1937/38 r. Związek zgłosił kilka uwag merytorycznych w tej sprawie. Chodziło tu o wyłączenie z ulg dla nowowzniesionych budowli — obok podatku drogowego — również dopłat drogowych (art. 23 ustawy drog.), świadczeń w naturze oraz podatku wyrównawczego. Postulaty te zostały zrealizowane z wyjątkiem wyłączenia podatku wyrównawczego.

3) Z uwagi na zbliżający się termin (31 marca 1939 r.) wygaśnięcia prawa poboru przez gminy wiejskie podatku wyrównawczego Związek Powiatów w memoriale z dn. 28.X.1938 r., abstrahując wobec zapowiedzi zasadniczej reformy finansów komunalnych od zmian głębszych, wskazał na konieczność uwzględnienia — przy przedłużaniu prawa poboru tego podatku — faktu, iż z dn. 1.I.1940 r. dotychczasowe świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne, stanowiące między innymi podstawę wymiaru podatku wyrównawczego, będą zastąpione nowymi opłatami rejestracyjnymi. Ponieważ stawki tych opłat zostały w stosunku do dotychczasowych świadectw i kart obniżone, przeto mając na uwadze kontyngentowy charakter podatku wyrównawczego — ciężar tego podatku przesunąłby się automatycznie na niekorzyść płatników podatku gruntowego i od nieruchomości, co nie znajduje żadnego merytorycznego uzasadnienia. Ponadto w memoriale tym Związek zwrócił uwagę na czysto mechaniczną konstrukcję podatku wyrównawczego, obliczoną na rolniczy charakter gminy wiejskiej, która nie nadaje się dla gmin uprzemysłowionych, oraz zaproponował zarazem inny sposób wymiaru tego podatku w powyższych gminach. Wreszcie wysunięty został postulat, o ile nie jest możliwe generalne uchylenie przywilejów podatkowych duchowieństwa w województwach zachodnich, wyłączenia przynajmniej z tych zwolnień podatku wyrównawczego.

Po wniesieniu do Sejmu rządowego projektu ustawy w tej sprawie, który przedłużał jedynie moc obowiązującą ustawy o podatku wyrównawczym na dalsze dwa lata, Związek podjął zabiegi o uwzględnienie w projekcie podanych wyżej poprawek, przy czym odnośnie pierwszego postulatu wobec trudności technicznych ustalenia podstaw wymiaru omawianego podatku od nowych opłat rejestracyjnych, przyjęto, by podstawą wymiaru również w r. 1940/41 były ceny świadectw i kart wykupionych na rok 1939. Poprawka ta została uwzględniona, a w stosunku do przedsiębiorstw powstałych w r. 1940, wzięto za podstawę wymiaru stawki nowych kart rejestracyjnych,

pomnożone przez 2 wzgl. 4. Natomiast pozostałe postulaty nie zostały zrealizowane.

4) Jednym z najbardziej kapitalnych zagadnień w gospodarce związków samorządowych jest sprawa kredytu komunalnego. Zagadnieniu temu Związek poświęcał w okresie sprawozdawczym specjalnie dużo uwagi i pracy, upatrując w prawidłowym jego rozwiązaniu jeden z podstawowych czynników uaktywnienia działalności związków samorządowych. Starania Związku idą w kierunku zorganizowania kredytu na warunkach, odpowiadających charakterowi inwestycji samorządowych przy równoczesnym powiązaniu go z działalnością Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego.

5) W okresie sprawozdawczym Związek poddał głębszej analizie zagadnienie komunalnych kas oszczędności. Warunki współdziałania, a zwłaszcza sytuacja związków samorządowych, jako instytucji założycielskich i poręczających, nasuwają w ramach obowiązującego obecnie prawa o K. K. O. szereg zastrzeżeń. Mając te okoliczności na uwadze Związek opracował szczegółowy projekt zmiany przepisów o K. K. O. uzasadniając zarazem konieczność i celowość tej reformy („Samorząd“ Nr 10 z 1939 r.). Sprawa ta pozostaje jeszcze w stadium wewnętrznych prac i zadań oraz z drugiej strony możliwości finansowych tychże związków. Materiał, zebrany na tych konferencjach, umożliwił Związkowi uzasadnienie konieczności przyjęcia z pomocą zwłaszcza powiatom biednym oraz stanowił podstawę dla odpowiednich interwencji u władz centralnych, dla ustalenia odpowiedniej polityki kredytowej na terenie Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego (uruchomienie przez ten Fundusz specjalnego kredytu w sumie 0,5 mil. zł na drogi samorządowe w C. O. P.) oraz dla starań w instytucjach kredytowych o uruchomienie kredytów dla związków samorządowych tego terenu (3-milionowy kredyt obligacyjny). Wyrazem aktualności tego zagadnienia jest objazd tych terenów w m. kwietniu r. b. przez Komisję z ramienia Min. Spr. Wewn. i Min. Skarbu przy udziale Biura Planowania przy Gabinetie Wicepremiera oraz przedstawicieli Związku Powiatów i Związku Miast celem ustalenia potrzeb inwestycyjnych, spowodowanych rozbudową C. O. P. oraz możliwości ich sfinansowania.

6) Specjalna sytuacja powiatowych związków samorządowych na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego wymagała osobnej akcji Związku, który zorganizował w m. kwietniu 1938 r. konferencję z przedstawicielami powiatowych związków samorządowych z terenu C. O. P. dla omówienia programu prac i zadań oraz z drugiej strony możliwości finansowych tychże związków. Materiał, zebrany na tych konferencjach, umożliwił Związkowi uzasadnienie konieczności przyjęcia z pomocą zwłaszcza powiatom biednym oraz stanowił podstawę dla odpowiednich interwencji u władz centralnych, dla ustalenia odpowiedniej polityki kredytowej na terenie Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego (uruchomienie przez ten Fundusz specjalnego kredytu w sumie 0,5 mil. zł na drogi samorządowe w C. O. P.) oraz dla starań w instytucjach kredytowych o uruchomienie kredytów dla związków samorządowych tego terenu (3-milionowy kredyt obligacyjny). Wyrazem aktualności tego zagadnienia jest objazd tych terenów w m. kwietniu r. b. przez Komisję z ramienia Min. Spr. Wewn. i Min. Skarbu przy udziale Biura Planowania przy Gabinetie Wicepremiera oraz przedstawicieli Związku Powiatów i Związku Miast celem ustalenia potrzeb inwestycyjnych, spowodowanych rozbudową C. O. P. oraz możliwości ich sfinansowania.

7) Należności związków samorządowych od Skarbu Państwa sięgają w wielu wypadkach bardzo poważnych sum. Obejmują one przede wszystkim sumy wyłożone zastępczo przez powiatowe związki samorządowe na drogi państwowe, niezapłacone udziały Skarbu Państwa w kosztach utrzymania powiatowych zarządów drogowych, koszty leczenia funkcjonariuszy państwowych w szpitalach samorządo-

wych, niezapłacone prowizje za pobór należności na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego, niezlikwidowane dodatki i udziały w podatkach państwowych, uiszczonych papierami wartościowymi oraz szereg należności różnych z tytułów prywatno - prawnych. W sprawie tej przeprowadzona została ankieta, której wyniki wraz z odpowiednimi postulatami Związek przedstawił Ministerstwu Skarbu i właściwym ministerstwu resortowym. Starania te zostały uwieńczono o tyle pozytywnym rezultatem, że wedle oświadczenia Ministerstwa Opieki Społecznej należności za leczenie funkcjonariuszów państwowych zostały uregulowane, jak również Ministerstwo Skarbu zarządziło likwidację należności z tytułu dodatków i udziałów w podatkach państwowych, uiszczonych papierami państwowymi. Natomiast na trudności natrafia zlikwidowanie najważniejszej pozycji tych należności, a mianowicie zwrot sum wyłożonych w zastępstwie Skarbu Państwa na cele drogowe.

8) W związku z wniesieniem podczas sesji zwyczajnej 1938/9 projektu noweli do rozporządzenia Prezydenta o kontroli ubezpieczeń, mającej na celu rozszerzenie zasięgu instytucyj publicznych - prawnych, upoważnionych do działalności ubezpieczeniowej Związek wystąpił z postulatem umożliwienia samorządowi terytorialnemu prowadzenia ubezpieczenia zwierząt rzeźnych. Sprawa ta ma doniosłe znaczenie gospodarcze, gdyż upowszechnienie tego ubezpieczenia drogą oparcia jego organizacji na związkach samorządowych, przyczyni się wydatnie do zmniejszenia tajnego uboju przez usunięcie po stronie hurtowych kupców bydła i trzody chlewnej ryzyka za choroby i wypadki oraz zlikwiduje ciągle procesy sądowe tychże kupców z rolnikami. Zgłoszona w tej sprawie odpowiednia poprawka została w powyższej noweli uwzględniona, w myśl której Minister Skarbu może udzielić prawa prowadzenia ubezpieczenia zwierząt rzeźnych powiatowym związkom samorządowym i miastom wydzielonym, na podstawie uchwały właściwego ich organu, wprowadzającej równocześnie przymus ubezpieczenia zwierząt rzeźnych.

Oprócz wymienionych wyżej spraw finansowo-gospodarczych działalność Związku objęła w okresie sprawozdawczym szereg spraw pokrewnych.

a) We wniesionym na sesję zwyczajną 1938/9 r. rządowym projekcie ustawy o organizacji więzennictwa ważnym problemem dla gmin była sprawa aresztów gminnych. Projekt ten zamierzał bowiem zalegalizować obowiązek utrzymywania aresztów przez gminy drogą przywrócenia mocy obowiązującej art. 8 i 124 ustawy z 1890 r. o osobach pozostających pod strażą. Biorąc pod uwagę, że zastrzeżenia nasuwała sama forma załatwienia tej sprawy przez wskrzeszanie fragmentów przepisów zaborczych, przy czym projekt ustanawiając ustawowy obowiązek utrzymywania aresztów gminnych nie przewidywał żadnych źródeł pokrycia tego wypadku, Związek czynił starania o usunięcie odnośnego artykułu tego projektu względnie do zapewnienia przynajmniej środków pokrycia. Zabiegi Związku zostały uwieńczono pomyślnym rezultatem i postanowienie dotyczące tej kwestii zostało w powyższej ustawie skreślone.

b) W związku z ustawą o popieraniu gospodar-

czo uzasadnionego kształtowania cen artykułów rolnych Związek brał udział w konferencjach, poświęconych omówieniu sposobu wprowadzenia w życie tej ustawy. Stanowisko Związku poza drobnymi, technicznymi zastrzeżeniami, zmierzało do tego, aby: 1) kontrolę obrotu handlowego mąką i kaszą prowadziły związki samorządowe tylko w miejscowościach; gdzie nie ma siedziby urzędu skarbowego oraz z wyłączeniem większych przedsiębiorstw przemiału zboża, 2) wszelkie czynności, podejmowane przez związki samorządowe w wykonaniu obowiązków nałożonych przez ustawę, były przez Skarb Państwa wynagradzane. Postulaty te zostały zrealizowane (§ 50 Rozp. Min. Skarbu z dn. 19.VIII.1938 r.).

c) Wedle rozpatrywanego podczas sesji zwyczajnej 1938/9 r. projektu ustawy o sądach w sprawie ubezpieczeń społecznych zamierzone było objęcie również samorządowych funduszy emerytalnych przepisami tej ustawy. Ponieważ jednakże projekt ten stwarzając skomplikowaną procedurę, a mianowicie niezależnie od orzecznictwa sądów powszechnych w tych sprawach powołuje jeszcze do życia specjalne sądy ubezpieczeniowe, wybitnie rozszerza koszty prowadzonych sporów oraz rozszerza okres dochodzenia roszczeń z 1 roku do 30 lat, przeto Związek dążył do wyłączenia pracowników samorządowych spod działania przepisów tej ustawy. Postulat ten został zrealizowany.

d) Ustawą z dnia 23.IV.1938 r. został z dn. 1.I. 1938 r. zniesiony przywilej ubezpieczalni społecznych uiszczania ulgowych opłat za leczenie swych członków w szpitalach publicznych. Ponieważ ubezpieczalnie społeczne stanęły na stanowisku, iż ustawa ta wobec braku rozporządzenia wykonawczego na razie nie obowiązuje, przeto Związek zwrócił się do Pana Ministra Opieki Społecznej z pismem z dn. 13.I.1939 r. L. I/OP-1/87, w którym motywując niesłuszność zajętego przez ubezpieczalnie stanowiska w tej sprawie, prosił o wydanie odpowiednich zarządzeń, aby ubezpieczalnie respektowały postanowienia powyższej ustawy przy regulowaniu rachunków za leczenie swych członków w szpitalach samorządowych.

e) Pismem z dn. 11.III.1939 r. L. I/OP-1/637 Związek, powołując się na swój memoriał z 1933 r. oraz odpowiedź Ministerstwa Opieki Społecznej z dn. 20.X.1936 r. Nr Nu 43/32-6 zwrócił się ponownie do Pana Ministra Opieki Społecznej z prośbą o ostateczne załatwienie sprawy umorzenia należności b. Z. U. P. U. z tytułu składek ubezpieczeniowych za pracowników samorządowych, którzy nie zostali w swoim czasie (od 1.I.1928 r.) zgłoszeni do ubezpieczenia, a których z chwilą utworzenia przez związki samorządowe własnych funduszy objęto tymi funduszami.

f) Pismem z dn. 17.IX.1938 r. L. I/OP-1/1586 Związek interweniował w Ministerstwie Opieki Społecznej w sprawie nieprzekazywania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych składek emerytalnych za pracowników, którzy zostali objęci samorządowymi funduszami emerytalnymi.

g) W tymże Ministerstwie Związek pismem z dn. 7.IX.1938 r. L. I/OP-1/1526 interweniował również w sprawie zakresu pomocy gmin dla ubezpieczalni społecznych, które w praktyce żądają udziału

nia pomocy w bardzo szerokich rozmiarach, przeprowadzania specjalnych dochodzeń itp.

h) Pismem z dn. 27.V.1938 r. L. I/OP-1/748 Związek przedstawił Ministerstwu Spraw Wewnętrznych opinię co do projektu powołania do życia związku gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych.

W zakresie zagadnień, wchodzących w orbitę *polityki komunalnej*, ważniejsze prace Związku w okresie sprawozdawczym obejmowały następujące sprawy:

1. Z zakresu spraw oświatowych znalazło się po raz wtóry na warsztacie prac parlamentarnych podczas sesji zwyczajnej 1938/9 r. zagadnienie samorządu szkolnego. Rządowy projekt ustawy o zespoleniu samorządu szkolnego z samorządem terytorialnym w redakcji, w jakiej był wniesiony na poprzednią sesję budził poważne zastrzeżenia, wobec czego Związek opracował szereg poprawek o zasadniczym znaczeniu oraz czynił zabiegi o ich realizację. Sejm w większej części uwzględnił te postulaty, lecz sprawa ta utknęła w Komisji Senatu, wobec czego projekt ten został wniesiony powtórnie na sesję 1938/9 r., przy czym treść jego uległa poważnej zmianie, idącej po myśli zgłoszonych przez Związek uwag. Wymagał on jeszcze pewnych poprawek, a przede wszystkim chodziło o zniesienie jako zbędnego, odrębnego nadzoru nad Komisjami oświatowymi, jak również o to, aby przewodniczącego wydziału powiatowego nie wykluczać od przewodnictwa w Komisji oświatowej. Postulaty te zostały zrealizowane.

W okresie sprawozdawczym Związek brał ponadto udział przez swych przedstawicieli w zwoływanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego konferencjach, których zadaniem było zaopiniowanie programów nauczania poszczególnych przedmiotów w organizowanych obecnie przez to Ministerstwo liceach administracyjnych i samorządowych.

2. Z zakresu zagadnień zdrowia publicznego prace Związku dotyczyły głównie wniesionych ponownie przez Rząd na sesję 1938/9 r. 4 projektów ustaw: o organizacji służby zdrowia, o zwalczaniu gruźlicy, o zwalczaniu chorób wenerycznych oraz o zwalczaniu nierządu. Związek doceniając w pełni duże znaczenie uregulowania tych dziedzin, nie mógł jednakże ustosunkować się pozytywnie do powyższych projektów, gdyż zasadniczą ich wadą był w dalszym ciągu brak realnej koncepcji finansowej. Nakładały one na samorząd terytorialny olbrzymie obowiązki pociągające nowe wydatki bez zapewnienia mu potrzebnych na te cele środków, aczkolwiek jest rzeczą jasną, iż przy obecnych źródłach dochodowych związku samorządowe nie będą w stanie sprostać tym zadaniom. W tej sytuacji jest rzeczą niewątpliwą, że ustawy te nie spełniłyby pokładanych w nich nadziei, a jedynym efektywnym ich rezultatem byłoby powiększenie i tak pokaźnej liczby obowiązujących, ale w praktyce nierespektowanych norm ustawowych. Ostatecznie spośród powyższych 4 projektów została uchwalona jedynie ustawa o publicznej służbie zdrowia, przy czym w uwzględnieniu wysuwanych przez czynniki samorządowe postulatów realizacja przez związki samorządowe przewidzianych w tej ustawie obowiązków ustawowych (ośrodki zdrowia, personel lekarski i po-

mocniczy) została uzależniona od możliwości finansowych tychże związków.

Poza tym powołana przez Radę Związku Komisja Zdrowia Publicznego kontynuowała w okresie sprawozdawczym swe prace nad uregulowaniem całokształtu zagadnienia służby zdrowia.

Nalożony przez statut obowiązek dbania o zapewnienie samorządowi prawnych i faktycznych warunków rozwoju oraz ustalania i reprezentowania opinii samorządu na sprawy, które go dotyczą, był ponadto realizowany drogą udziału przedstawicieli Związku w pracach różnych instytucji publicznych i społecznych, na różnych zjazdach i konferencjach (w roku sprawozdawczym w szczególności wymienić należy I Ogólnopolski Kongres Dziecka, Kongres Drogowy) oraz przez własną prasę i wydawnictwa, a także przez osobisty kontakt prezesa, członków Zarządu i dyrektora Związku z czynnikami miarodajnymi.

Udział w instytucjach. Z mocy poszczególnych ustaw i rozporządzeń Związek w dniu 31 marca 1939 r. posiadał udział swych przedstawicieli w następujących organach opiniodawczych:

1. Państwowa Rada Samorządowa	8 członków
2. Państwowa Naczelna Rada Zdrowia	1 „
3. Państwowa Rada Oświecenia publicznego	1 „
4. Państwowa Rada Spożyców	1 „
5. Państwowa Rada Komunikacyjna	1 „
6. Rada dla Spraw Kolonij Letnich	1 „
7. Rada Funduszu Pracy	2 „
8. Centralny Komitet do Spraw Finansowo - Rolnych	1 „
9. Komisja Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego	2 „
10. Komisja Opiniodawcza dla Poż. Fund. Drogowego	1 „
11. Komisja Przewozów Samochodowych	1 „
12. Stała Komisja Doradcza do Spraw Ochrony przed pożarami i innymi Klęskami	1 „
13. Polski Komitet żywnościowy	1 „

Związek poza tym brał udział w pracach względnie był członkiem następujących instytucji społecznych:

1. Rada Naczelna Związku Straży Pożarnych	1 członek
2. Instytut Komunalny	1 „
3. Międzyzwiązkowa Komisja Porozumiewawcza (Centralnych Zrzeszeń Samorządowych)	3 „
4. Polski Komitet do Spraw Ratownictwa i Pierwszej Pomocy Lekarskiej w Wypadkach Nagłych	1 „
5. Stowarzyszenie Członków Polskich Kongresów Drogowych	1 „
6. Drogowy Instytut Badawczy, Sekcja Drogowa T. O. S. T.	1 „
7. Polskie Towarzystwo Statystyczne	1 „
8. Rada Książki	1 „
9. Zrzeszenie Organizacji Oświatowo-Kulturalnych	1 „

Ponadto Związek opiniuje, jakie rady powiatowe powołuje Ministerstwo Opieki Społecznej do

wysłania swych przedstawicieli do Rady Opieki Społecznej.

Związek jest również udziałowcem firmy „Samorządowy Instytut Wydawniczy Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“ oraz członkiem spółdzielni „Gospodarze Zrzeszenie Samorządu Terytorialnego“.

II.

Pomoc bezpośrednia ogólna.

Bezpośrednia pomoc ogólna, udzielana przez Związek powiatowym związkom samorządowym, przejawia się w: a) interwencjach, b) poradnictwie fachowym i c) różnych zleceniach.

Interwencje podejmowane na zlecenie członków powiatowych związków samorządowych, dotyczą najrozmaitszych spraw, związanych z działalnością samorządu i w stosunku do różnych centralnych urzędów państwowych i instytucji publicznych oraz zakładów kredytowych. Działalność Związku w tej dziedzinie doznała w okresie sprawozdawczym wydatnego zwiększenia zwłaszcza w zakresie starań i zabiegów o pomoc finansową dla związków samorządowych, której konieczność była wynikiem ciężkiej sytuacji finansowej tychże związków jak również narastania nowych potrzeb i zadań.

Miernikiem tego rodzaju ilości pracy Związku jest współdziałanie Związku z Komunalnym Funduszem Pożyczkowo - Zapomogowym. W roku sprawozdawczym odbyło się 12 posiedzeń Komisji dla rozdziału pożyczek, na których przyznano powiatowym związkom samorządowym 119 pożyczek na sumę zł 2.556.500 oraz 5 posiedzeń dla rozdziału zapomóg, na których przyznano powiatom 388 zapomóg na łączną sumę zł 4.187.761 (w tym 97 zapomóg na sumę zł 1.307.033 — przyznanych na zrównoważenie budżetów powiatowych związków samorządowych w r. 1939/40). Ogółem na tym jednym odcinku Związek opracował 697 wniosków.

Poradnictwo fachowe stanowi w dalszym ciągu poważny dział pracy biura Związku. W pierwszym rzędzie należy tu poradnictwo w zakresie stosowania i interpretacji obowiązujących ustaw i rozporządzeń, prowadzone za pośrednictwem specjalnego działu w tygodniku „Samorząd“, drogą piśmienną i wreszcie bezpośrednio w biurze; następnie pomoc przy opracowywaniu przez poszczególne związki samorządowe różnych regulaminów, instrukcyj, statutów itp. fachowe ekspertyzy dla wydziałów powiatowych jako władz nadzorczych w związku z zatwierdzeniem specjalnych uchwał rad nadzorowanych gmin i t. d.

Dział różnych zleceń posiada bardzo różnorodny charakter, jak np. wskazywanie źródeł zakupu w specjalnych wypadkach, informacje o różnych osobach i instytucjach i t. p.

Pomoc bezpośrednia specjalna.

Dział pomocy specjalnej obejmował:

- a) pomoc w zakresie zadrzewiania dróg i osiedli,
- b) akcję letniskową,
- c) kształcenie i dokształcanie oraz pośrednictwo pracy,
- d) zastępstwo prawne.

a) *Pomoc w zakresie zadrzewiania dróg i osiedli.*

Kontynuując akcję przeszkoleniową Związek zorganizował trzy kursy zadrzewiania dróg i osiedli dla inżynierów i techników drogowych w Brześciu, Stanisławowie i ostatni w Puławach. Ogółem takich kursów odbyło się 10, które przesłuchało 454 inżynierów i techników z 233 powiatowych zarządów drogowych.

Na podstawie uprzednio odbytych konferencji z pp. wojewodami, bądź przewodniczącymi wydziałów powiatowych w sprawie planowości i organizacji w akcji zadrzewień samorządowych dokonano objazdów lustracyjno - instrukcyjnych powiatów i gmin, które objęły: 7 województw, 83 powiaty, 132 miasta, 65 gmin wiejskich i 8.354 km dróg. Celem powyższych objazdów było zbadanie stanu zadrzewienia i ustalenie programu prac w granicach istotnych potrzeb i możliwości finansowych powiatów, gmin i miast. W większości wypadków, tak dla urzędów wojewódzkich, jak i powiatowych związków samorządowych, opracowano szczegółowe sprawozdania i wytyczne dla dalszej akcji.

Niezależnie od organizacji produkcji drzew i krzewów, prowadzonej przez Gospodarze Zrzeszenie Samorządu Terytorialnego, Związek wyjednał w Państwowym Banku Rolnym kredyt w wysokości 100.000 zł na popieranie i rozwój produkcji drzew, dla potrzeb powiatowych związków samorządowych. Kredyt ten został rozprowadzony głównie na Ziemiach Wschodnich. Ponadto Związek przeprowadził szereg konferencji z P. Z. U. W. i z Min. Spraw Wewnętrznych w sprawie zapoczątkowania akcji zadrzewienia osiedli pod względem prewencyjnym i przeciwlotniczym.

Poza tym rzeczoznawca Związku brał udział w całym szeregu zjazdów i konferencji na terenie Warszawy. W zakresie pracy biurowej — poza udzielanymi poradami i informacjami zebrane zostały dane dotyczące stanu zadrzewienia dróg w Polsce i opracowano je w formie wykazów, obejmujących poszczególne powiaty i województwa.

Wreszcie w grudniu 1938 r. z inicjatywy Związku powołana została do życia Fachowa Komisja Zadrzewień przy Związku Powiatów R. P. Komisja ta odbyła szereg posiedzeń w wyniku których opracowano dla Ministerstwa Komunikacji:

1. dobór drzew i krzewów dla zadrzewień drogowych, oraz

2. projekt zmian i poprawek do przepisów dotyczących sadzenia i utrzymania drzew na drogach.

Ponadto Komisja przepracowała i przedstawiła Min. Komunikacji następujące zagadnienia: 1) wytyczne dla współdziałania służby drogowej i ogrodniczej w powiatach, 2) inwentaryzacja zadrzewień drogowych, 3) ewidencja szkółek państwowych i samorządowych i prywatnych, wraz z fachową oceną ich możliwości produkcyjnych i wartości dostarczanego materiału, 4) zakładanie szkółek samorządowych względnie ich likwidacja z jaknajwydatniejszym popieraniem inicjatywy prywatnej, 5) sprawa cen na drzewka i krzewy ozdobne i owocowe, 6) instrukcja o utrzymaniu drzew przydrożnych i ich eksploatacji, 7) wydawnictwa z zakresu zadrzewień samorządowych.

W zakresie zatem akcji zadrzewienia dróg Związek przeprowadził już zasadnicze prace organizacyjne w terenie oraz przygotował warunki dla należytego rozwoju tej akcji w przyszłości.

b) *Akcja letniskowa.*

Czwarty rok akcji letniskowej był okresem dalszego organizowania się letnisk w regionalne związki, obejmujące poszczególne województwa. Na terenie woj. krakowskiego, lwowskiego, tarnopolskiego i poleskiego istniały już związki regionalne. W okresie sprawozdawczym powstały: Związek Letniskowy woj. Warszawskiego i Komisja Letniskowa woj. Wileńskiego.

Konieczność ustawowego unormowania spraw letniskowych i wypoczynkowych była w Polsce wielokrotnie podnoszona. W zrozumieniu tej potrzeby Związek opracował tezy dla przyszłego projektu ustawy o miejscowościach wypoczynkowych. Zwołana w dniu 17 grudnia ub. r. konferencja w powyższej sprawie wzbudziła duże zainteresowanie i zgromadziła wybitnych fachowców oraz delegatów Związków Letniskowych. W tej sprawie utrzymywano również ścisły kontakt pisemny i osobisty z przedstawicielami świata gospodarczego a w szczególności z Izbą Przemysł. - Handl. w Krakowie, która opracowała własny projekt ustawy o miejscowościach wypoczynkowych. W obecnej chwili sprawa ta znajduje się w stadium końcowych uzgodnień.

W dziedzinie realizacji pomocy dla terenów letniskowych przyczynił się Związek do skierowania na teren powiatów letniskowych poważnych sum, płynących jako pożyczki lub zapomogi, a przeznaczonych na przygotowanie tych terenów do ruchu letniskowo - turystycznego, a więc na budowę studzien, wodociągów, basenów kąpielowych itp. Z inicjatywy Związku Powiatów przydzieliło Ministerstwo Rolnictwa po raz pierwszy kredyt na budownictwo letniskowe w wysokości 360.000 złotych. Kredyt ten został rozproszony przez Kasy Stefczyka i rozdzielony rolnikom, którzy chcą swoje domostwa przystosować do potrzeb letnisk.

Celem ułatwienia wyjazdów wypoczynkowych mieszkańców stolicy i pobudzenia żywszego zainteresowania małymi letniskami, uruchomił Związek Powiatów R. P. biuro informacyjne letniskowo - turystyczne. Otwarte 20 czerwca 1938 r. biuro informacyjne spotkało się z ogólnym uznaniem, wyrazem czego jest ilość udzielonych przez biuro informacji, które wyniosły: w ciągu m. czerwca — 600, lipca — 1.700, sierpnia — 1.300, września i października — 250, tj. razem 3.850. Biuro posiadało 747 kart letniskowych i 913 kart pomieszczeń oraz bogaty materiał informacyjno - propagandowy jak mapy, broszury, fotografie i ulotki. W czasie swej pracy biuro nawiązało ścisły kontakt z prasą, w której ukazało się około 70 wzmianek, komunikatów, wywiadów i anonsów z tej dziedziny. Polskie Radio informowało swoich słuchaczy w okresie letnim o istnieniu i działalności placówki informacyjnej Związku Powiatów R. P.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano rozpoczętą w roku ubiegłym współpracę przy organizacji wczasów pracowniczych.

Przygotowanie do akcji wczasów w r. 1939 rozpoczęto zwołaniem Konferencji Związków Letniskowych dn. 21.II.1939 r., na której ustalono zasady organizacji wczasów.

Na skutek uchwał tej konferencji Związki Letniskowe nadesłały około 150 miejscowościom na ośrodki, z których zakwalifikowano i przyjęto w porozumieniu z Ligą Popierania Turystyki 63 miejscowości, z czego:

1. woj. białostockie	8.
2. „ wileńskie	2.
3. „ poznańskie	7.
4. „ pomorskie	4.
5. „ warszawskie	6.
6. „ łódzkie	2.
7. „ krakowskie	17.
8. „ śląskie	1.
9. „ lwowskie	5.
10. „ stanisławowskie	6.
11. „ tarnopolskie	5.

Ryczałt dzienny w porównaniu z rokiem ubiegłym został podwyższony o 20 gr — do 2,20 zł, cena karty uczestnictwa dzięki staraniom Związku została wydatnie zmniejszona (1,20 zł).

W chwili obecnej akcja letniskowa jest już zagadnieniem ogólnopolskim i wymaga placówki, która by kierowała dalszymi pracami i koordynowała działalność. Sprawy te załatwił dotąd Związek Powiatów. Rozrost akcji spowodował że przerosła ona możliwości zarówno statutowe jak i finansowe Związku. Z tych względów, uznając przy tym za rzecz niedopuszczalną zmarnowanie dorobku w tej dziedzinie przez ograniczenie akcji, postanowiła Rada Związku Powiatów R. P. stworzyć autonomiczną sekcję Związku Powiatów R. P. dla spraw letniskowych, aby stopniowo doprowadzić do stworzenia organizacji o charakterze związku letnisk, który by przejął całokształt akcji. Powołanie do życia autonomicznej sekcji nie rozwiązywało jednak sprawy, gdyż na działalność taką potrzebne są odpowiednie fundusze. Zdając sobie z tego sprawę wciągnięto w orbitę tych zagadnień instytucje, którym rozwój gospodarczy i kulturalny wsi polskich oraz podniesienie stanu średniego a zarazem samorządu terytorialnego nie jest obojętny. Sekcja ta znajduje się w stadium organizacyjnym.

c) *Kształcenie i dokształcanie oraz pośrednictwo pracy.*

W okresie sprawozdawczym zarządzane zostały wobec upływu kadencji ogólne wybory do organów ustrojowych związków samorządowych. Mając na uwadze, iż w wyniku tych wyborów zostaną wprężone do pracy w samorządzie liczne zastępy nowych ludzi, Związek podjął myśl przeszkolenia nowowybranych członków organów ustrojowych na kilkudniowych kursach, przy czym chcąc czynnie dopomóc w realizacji tego zamiaru Związek postanowił zorganizować szereg kursów dla prelegentów, których zadaniem byłoby następnie przeprowadzenie właściwych kursów w terenie. Inicjując tę akcję Związek rozesłał okólnik do swoich członków z prośbą o zadeklarowanie udziału w niej oraz zgłoszenie kandydatów na kursy dla prelegentów. Do wezwa-

nia tego powiatowe związki samorządowe ustosunkowały się pozytywnie, nadsyłając zawiadomienia o przystąpieniu do tej akcji oraz zgłaszając udział w kursach dla prelegentów.

W akcji dokształcania pracowników Związek brał dotychczas żywy udział drogą bezpośredniego organizowania i przeprowadzania kursów. Obecnie wobec powstania Instytutu Komunalnego, którego działalność jest specjalnie poświęcona powyższemu celowi, Związek wycofuje się z bezpośredniego działania na tym odcinku pracy.

Natomiast Związek pośrednio współdziałał w zakresie kształcenia pracowników drogą przyczyniania się do utrzymania studiów samorządowych (Szkoła Główna Handlowa, Instytut Komunalny) oraz pomocy stypendialnej dla młodzieży. W okresie sprawozdawczym wypłacano stałe stypendia im. Dr M. Z. Jaroszyńskiego a nadto Związek wyjednał i skierował na praktyki wakacyjne wszystkich absolwentów Szkoły Głównej Handlowej kierunku samorządowego.

W bardzo licznych wypadkach pośredniczono przy angażowaniu kwalifikowanego personelu, z reguły na stanowiska kierownicze (sekretarz, inspektor, rachmistrz).

d) Zastępstwo prawne.

W roku sprawozdawczym radcy prawnemu Związku powierzyły związki samorządowe 107 spraw, z czego przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym i władzami administracyjnymi 6; przed sądami powszechnymi 101. Łącznie ze sprawami niezakończonymi w poprzednich okresach sprawozdawczych prowadził radca prawny 11 spraw administracyjnych i 146 spraw przed sądami powszechnymi.

W okresie sprawozdawczym zakończono 6 spraw administracyjnych z czego 5 z wynikiem pomyślnym i 1 z wynikiem niepomyślnym.

Ze spraw należących do kompetencji sądów powszechnych zakończono ostatecznie 104 sprawy, z czego w 99 sprawach wyniki były korzystne dla związku samorządowego, 1 sprawę zakończono ugodą, a w czterech sprawach wyroki były niekorzystne.

W pozostałych 42 sprawach w 18 wypadkach zakończono postępowanie sądowe w pierwszej instancji (16 wyroków korzystnych, 2 niekorzystne) w 10 sprawach zakończono postępowanie sądowe w drugiej instancji (7 wyroków korzystnych i 3 niekorzystne).

III.

Działalność wydawnicza.

Organem Związku pozostaje nadal tygodnik „Samorząd“, którego redaktorem był w okresie sprawozdawczym p. Franciszek Branny.

Ponadto Związek wydaje naukowe czasopismo kwartalne pt. „Samorząd Terytorialny“ również pod redakcją p. Fr. Brannego. W okresie sprawozdawczym ukazały się numery kwartalnika za 1938 r.

Poza periodykami Związek prowadził działalność wydawniczą bądź za pośrednictwem Samorządowego Instytutu Wydawniczego, którego jest udziałowcem, bądź też we własnym zakresie.

W okresie sprawozdawczym Związek wydał we własnym zakresie:

- 1) broszurę p. t. „Opieka nad dzieckiem“ (regulaminy — instrukcje),
- 2) Instrukcję dla wydawnictw letniskowych,
- 3) broszurę pt. „Jak opracować wydawnictwa letniskowe“,
- 4) prospekt pt. „Lato na ziemiach wschodnich“,
- 5) regulaminy obrad rady powiatowej, wydziału powiatowego i komisji (w opracowaniu).

IV.

Biblioteka.

Stan księgozbioru biblioteki na dzień 1.IV.1939 r. przedstawia się następująco:

Ilość według pozycji inwentarza:

Książki	(w r. ub. 1.602)	w r. sprawoz. 1.800
Broszury	(„ „ „ 1.692)	„ „ „ 1.815
Czasopisma	(„ „ „ 199 tyt.)	„ „ „ 204 tyt.
Wyd. period.	(„ „ „ 250 tyt.)	„ „ „ 262
Razem:	(w r. ub. 3.743)	w r. sprawoz. 4.081

Ilość według tomów:

Książki	(w r. ub. 1.965)	w r. sprawoz. 2.192
Broszury	(„ „ „ 1.791)	„ „ „ 1.920
Czasopisma	(„ „ „ 1.290)	„ „ „ 1.425
Wyd. period.	(„ „ „ 771)	„ „ „ 783
Razem:	(w r. ub. 5.817)	w r. sprawoz. 6.320

W okresie sprawozdawczym przybyło ogółem pozycji 338, tomów 503, z czego książek 198 w 227 tomach, broszur 123 w 129 tomach, nowych tytułów czasopism 5, wydawnictw periodycznych 12. Poza tym przybyło 130 tomów rocznika 1938 czasopism i wydawnictw periodycznych.

Biblioteka składa się w przeważającej ilości z wydawnictw dotyczących bezpośrednio lub pośrednio zagadnień samorządowych.

W lokalu biblioteki mieści się czytelnia czasopism samorządow. polskich i zagran. Czasopism bieżących w czytelni znajduje się ogółem 125 tytułów.

Z biblioteki korzystają przeważnie pracownicy Związku Powiatów R. P., Związku Rewizyjnego Samorządu Terytorialnego, Głównego Urzędu Statystycznego, słuchacze Wydziału Samorządowego Szkoły Głównej Handlowej, Studium Pracy Oświatowej przy Wolnej Wszechnicy Polskiej, Instytutu Pracy Samorządu Terytorialnego, Instytutu Komunalnego, Wydziału Prawa Uniw. J. Piłsudskiego, słuchacze Szkoły Nauk Politycznych oraz osoby postronne, interesujące się samorządem.

Czytelnictwo w bibliotece kształtowało się j. n.:

Miesiąc	Ilość czytelników	Il. wypoż. dzieł	Il. wyp. tom.
Kwiecień	30	33	41
Maj	68	125	150
Czerwiec	15	21	21
Wrzesień	9	13	13
Październik	24	61	78
Listopad	42	95	128
Grudzień	89	252	290
Styczeń	112	310	380
Luty	59	119	160
Marzec	122	248	300

570 1.277 1.561

Wliczając w to ilość książek wykorzystywanych przez referentów w codziennych pracach Związku cyfra książek wypożyczonych podwoi się.

C. SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE ZA ROK 1938/39

a) SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA BUDŻETU ZWIĄZKU POWIATÓW R. P.

W Y D A T K I

Dz.	§§	T R E Ś Ć	Prelimin.	Wykonano	W y k o n a n o	
					Więcej	Mniej
		Wydatki ogółem	160.250,—	158.376,99	2.555,80	4.428,81
I		Koszty urzędowania organów Związku	15.200,—	14.188,21	—	1.011,79
1		Zjazd Główny	100,—	82,30	—	17,70
2		Zjazdy Wojewódzkie	500,—	—	—	500,—
3		Zjazdy regionalne	1.000,—	897,25	—	102,75
4		Posiedzenia Rady	9.500,—	9.337,55	—	162,45
5		Posiedzenia Kom. Rew.	600,—	455,20	—	144,80
6		Posiedzenia Zarządu	3.500,—	3.415,91	—	84,09
II		Utrzymanie biura	122.955,—	123.008,55	2.270,57	2.217,02
7		Uposażenie pers. admin. ogólnej	59.285,—	59.025,—	—	260,—
8		Świadczenia socj.	3.160,—	2.688,76	—	671,24
9		Wynagr. za pr. fach.	3.700,—	3.660,55	—	39,45
10		Podr. służb. prac. b.	1.000,—	865,30	—	134,70
11		Wydatki rzeczowe	17.835,—	17.727,44	—	107,56
		a) Utrzymanie biura	11.025,—	10.922,13	—	102,87
		b) Wydatki kancelaryjne	5.340,—	5.338,51	—	1,49
		c) Uzupełn. inw. biur.	1.470,—	1.466,80	—	3,20
12		Do dysp. Dyrektora	500,—	498,—	—	2,—
13		Utrzym. bibliotek	4.350,—	3.813,66	—	516,34
14		Akcja letn. tur.	24.025,—	26.277,24	2.270,57*)	18,33
		a) Upos. ref. letn.	14.720,—	14.710,—	—	10,00
		b) Świadc. socj.	1.190,—	1.183,63	—	6,37
		c) Diety i koszty pod.	4.950,—	7.220,57	2.270,57	—
		d) Wyd. rzecz. letn.	3.165,—	3.163,04	—	1,96
15		Akcja zadrzew. sam.	8.900,—	8.452,60	—	447,40
		a) Wynagr. rzeczozn.	4.380,—	4.276,—	—	104,—
		b) Diety i koszty pod.	4.020,—	4.016,10	—	3,90
		c) Pomoce nauk. i dr. wyd.	500,—	160,50	—	339,50
III		Pomoc prawna	4.860,—	4.860,—	—	—
16		Wynagr. radcy praw.	4.860,—	4.860,—	—	—
IV		Składki, subwencje i stypendia	5.260,—	4.440,—	280,—	1.100,—
17		Składki do instyt.	3.260,—	3.540,—	280,—	—
18		Stypendia	2.000,—	900,—	—	1.100,—
V		Doplata do wyd. nauk.	4.500,—	4.500,—	—	—
19		Doplata do kwart.	4.500,—	4.500,—	—	—
VI		Emerytury i odprawy	4.800,—	4.800,—	—	—
20		Emerytura	4.800,—	4.800,—	—	—
VII		Różne	675,—	580,23	5,23	100,—
21		Koszty utr. muz. sam.	100,—	—	—	100,—
22		Wydatki nieprzew.	575,—	580,23	5,23	—
		Wydatki nadzwyczajne	2.000,—	2.000,—	—	—
		Kupno udziałów w Zrzesz. G. S. T.	2.000,—	2.000,—	—	—

*) Przekroczenie powstało na skutek prelimin. sumy zbyt niskiej w której nie przewidziano kosztów przejazdów kolejowych, z racji na zapowiedziane uzyskanie zniżek kol. Zniżki otrzymaliśmy dopiero z dn. I.XII. ub. r. i to tłumaczy przekroczenie tej pozycji.

D O C H O D Y

Dz.	§§	T R E Ś Ć	Prelimin.	Wykonano	W y k o n a n o	
					Więcej	Mniej
I		Dochody ogółem	160.250,—	159.676,20	4.804,67	5.378,47
I		Dochody z maj. Zw.	3.061,—	2.282,56	—	778,44
	1	Odsetki od kapit.	3.059,—	2.282,56	—	—
		a) Odsetki od pap. wart.	459,—	—	—	—
		b) „ od r-k czek. :	2.600,—	2.282,56	—	778,44
	2	Udziały w zyskach S. I. W. i Zrzesz. Gp.	2,—	—	—	—
II		Składki członkow.	136.000,—	140.232,97	4.232,97	—
	3	Składki członkowskie	136.000,—	140.232,97	4.232,97	—
III		Zwroty	6.600,—	3.000,—	—	3.600,—
	4	Zwr. od Zw. Sam.	3.600,—	—	—	3.600,—
	5	Zwr. z budż. tyg. „S.“	3.000,—	3.000,—	—	—
IV		Dochody z wydawn.	1.500,—	499,97	—	1.000,03
	6	Ze sprzed. wydawn.	1.500,—	499,97	—	1.000,03
V		Różne	13.089,—	13.660,70	571,70	—
	7	Nadwyżki budż. z lat ubiegłych	13.087,44	13.087,44	—	—
	8	Dochody nieprzew.	1,56	573,26	571,70	—

Z E S T A W I E N I E

Dochody budżetowe	159.676,20
Wydatki budżetowe	<u>158.376,99</u>
Nadwyżka z okr. spraw.	1.299,21

b) SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA BUDŻETU TYGODNIKA „SAMORZĄD”

W Y D A T K I

Dz.	§§	T R E Ś Ć	Prelimin.	Wykonano	W y k o n a n o	
					Więcej	Mniej
		Wydatki ogółem	64.075,—	64.021,11	—	53,89
I		Redakcja i admin.	28.380,—	28.354,08	—	25,92
	1	Wydatki osobowe	22.255,—	22.231,52	—	23,48
		a) Upos. pers. red. i administr.	20.965,—	20.950,—	—	15,—
		b) Świad. socjalne	1.290,—	1.281,52	—	8,48
	2	Wydatki rzeczowe	3.125,—	3.122,56	—	2,44
	3	Zwrot wyd. adm. lokal. i teleg.	3.000,—	3.000,—	—	—
II		Honor. aut. i akw.	14.275,—	14.261,22	—	13,78
	4	Honor. autorskie	11.650,—	11.642,45	—	7,55
	5	„ akwizyt.	2.625,—	2.618,77	—	6,23
III		Koszty druku i papieru	21.420,—	21.405,81	—	14,19
	6	Koszty dr. i pap.	21.420,—	21.405,81	—	14,19

D O C H O D Y

Dz.	§§	T R E Ś Ć	Prelimin.	Wykonano	W y k o n a n o	
					Więcej	Mniej
		Dochody ogółem	64.075,—	67.366,53	3.383,22	91,69
I		Prenumerata	53.915,—	56.706,84	2.791,84	—
	1	Wpływy za prenumer.	53.915,—	56.706,84	2.791,84	—
II		Różne dochody	10.160,—	10.659,69	591,38	91,69
	2	Wpływy za ogłosz.	9.860,—	9.951,38	91,38	—
	3	„ „ dr. sprzed.	300,—	208,31	—	91,69
	4	Różne	—	500,—	500,—	—

Z E S T A W I E N I E

Dochody tyg. „Samorząd“	67.366,53
Wydatki „ „	<u>64.021,11</u>
Nadw. za r. sprawozd.	3.345,42

c) RACHUNEK ZAMKNIĘCIA SUM POZABUDŻETOWYCH PO DZIEŃ 31 MARCA 1939 R.

S T A N C Z Y N N Y

S T A N B I E R N Y

Kasa	11.829,78	Sumy przechodnie	130,21
Polski Bank Komunalny	61.049,99	Różni	2.349,31
P. K. O. Nr 51.177	1.478,48	Kwartalnik	7.346,33
P. K. O. Nr 52.020	1.185,10	Fundusz obrotowy	60.000,—
Sumy przechodnie	—,81	Nadwyżka tyg. „Samorząd“	10.268,63
Zaliczki na pobory	7.490,—	Nadwyżki budżetowe	9.634,77
Różni	6.695,09		
	<u>89.729,25</u>		<u>89.729,25</u>

Sprawozdanie powyższe na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku zostało jednomyślnie przyjęte do zatwierdzającej wiadomości przez Radę Związku na posiedzeniu w dniu 19 czerwca 1939 r.

Sprawy bieżące

O PROSTOWANIU SKAZONEJ PISOWNI NAZWISK.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wystosowało w sprawie powyższej do pp. wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i starostów okólnik Nr 32 z dnia 17 lipca 1939 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 18 z dnia 20.VII.1939 r., poz. 149) treści następującej:

A. Uwagi wstępne.

Jest faktem powszechnie znanym, że urzędnicy stanu cywilnego państw zaborczych, czy to pomyłkowo, z powodu nieznamośności zasad pisowni polskiej, czy też w imię świadomej uprawianej polityki wynaradawiającej, wpisywali częstokroć w prowadzonych przez się rejestrach nazwiska rdzennie polskie w formie skazonej np.: Gonschorowski (Gonschorowski lub Gonsorowski zamiast Gąsiorowski, Król zamiast Król Gorodyskij zamiast Horodyski itp.

Z uwagi na zasadnicze znaczenie aktu stanu cywilnego, jako podstawy, na której opierają się wszelkie późniejsze dokumenty urzędowe i prywatne zniekształcenia bądź błędy raz dopuszczone mściły się i mszczą jeszcze dotychczas na dziedzicach danego nazwiska.

Stwierdzono, że istnieje w Państwie liczna jeszcze rzesza pokrzywdzonych w ten sposób jednostek, które z istniejących możliwości naprawienia wyrządzonej bezpośrednio im samym bądź też pośrednio przodkom ich krzywdy, dotychczas nie skorzystały.

Naturalną dążność do odzyskania prawidłowej pisowni nazwiska rodowego hamuje w znakomitej większości przypadków nieznamośność obowiązujących w danym zakresie przepisów bądź też obawa przed uciążliwym i kosztownym postępowaniem.

Chcąc przyjść zainteresowanym z jak najwydatniejszą w tym względzie pomocą, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych po porozumieniu z zainteresowanymi Ministerstwami zarządza wprowadzenie do i tak uproszczonego już w omawianej dziedzinie trybu postępowania sprostowawczego dalszych jeszcze, po myśli wyrażonych poniżej zasad, udogodnień.

B. Zasady ogólne.

I. Przywrócenie prawidłowej pisowni nazwiska osiąga się w drodze sprostowania odpowiedniego aktu stanu cywilnego, nie zaś w trybie, przewidzianym dla zmiany nazwisk.

II. Sprostowaniu podlegają wyłącznie skazone, w rozumieniu ust. I niniejszego okólnika, a więc w sposób nie nastroczający wątpliwości, nazwiska rdzennie polskie.

III. Sprostowanie przeprowadza się na obszarze całego Państwa w trybie skróconego i przyspieszonego postępowania administracyjnego (por. niżej. pkt. C II, III i IV) bądź sądowego (por. niżej. C I).

IV. W postępowaniu administracyjnym zarówno podanie o sprostowanie zgłoszone do władzy administracji ogólnej, jak również decyzja władzy tej, zezwalająca na sprostowanie, wolne są od opłat stem-

plowych na mocy art. 142 pkt. (1) oraz art. 160 pkt. (1) ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 404 z 1935 r.).

W postępowaniu sądowym szczegółowe zasady z zakresu zwalniania od kosztów sądowych podano niżej pod pkt. C I a) i b).

V. Podania o sprostowania mogą:

- 1) obejmować prośbę indywidualną osoby zainteresowanej, albo w zbiegu większej ilości zainteresowanych, urodzonych na obszarze jednego i tego samego okręgu administracyjnego (sądowego),
- 2) nosić charakter prośby zbiorowej, wreszcie w obu wymienionych wyżej przypadkach,
- 3) zgłaszane być bądź:
 - a) przez zainteresowanych bezpośrednio, bądź też
 - b) z zgodą ich na wniosek władzy (urzędu).

VI. W podaniu powołać należy fakt skażenia pisowni nazwiska, dołączając uzyskany bądź na wniosek strony bądź z urzędu na wniosek władzy wyciąg (świadcstwo) z podlegającego sprostowaniu aktu urodzenia ewent. należycie uwierzytelniony odpis takiego wyciągu.

W przypadkach, w których by dołączenie omawianego wyciągu (odpisu wyciągu) połączone było z pewnymi trudnościami i wpływać mogło na zwłokę w załatwieniu sprawy, poprzestać można na ścisłym podaniu daty urodzenia strony (stron) oraz siedziby urzędu (urzędnika) stanu cywilnego, w którego obrębie podlegający sprostowaniu akt (akty) urodzenia sporządzono.

Ilekoć wszakże ma w danej sprawie zastosowanie tryb postępowania sądowy, t. j. ilekoć sprostowanie nastąpić ma na obszarze mocy obowiązującej K. C. P. z 1825 r. (por. niżej. pkt. C I a) i b)), dołączenie do podania wyciągu (odpisu wyciągu) jest rzeczą niezbędną.

VII. Podanie o sprostowanie nazwiska osoby płci męskiej, pozostającej w związku małżeńskim, objąć powinno nie tylko prośbę o sprostowanie aktu jej urodzenia, ale również aktu ślubu i ewent. aktów urodzenia nieletnich dzieci.

VIII. W przypadkach, w których zniekształcenie nazwiska znalazło wyraz nie tylko w aktach stanu cywilnego proszącego, ale również w aktach stanu cywilnego jego pełnoletnich dzieci, rodziców, rodzeństwa lub innych, noszących to samo nazwisko, krewnych, — rzeczą proszącego jest przedstawić krewnym tym, w imię wspólnego i dobrze zrozumiałego interesu ujednostajnienia nazwiska rodowego, zachodzącą konieczność wyjednanania i z ich strony również odpowiednich sprostowań.

IX. Władze i urzędy, które by przy sposobności czynności urzędowych ujawniły fakt posługiwania się przez osobę narodowości polskiej nazwiskiem, w rozumieniu wyżej przytoczonych uwag, skazonym, winni na okoliczność tę zwrócić uwagę danej osoby, pouczyć ją o nie nastroczających trudności sposobach

przywrócenia nazwisku prawidłowej pisowni ojczy-
stej i to nie tylko przez nią samą, ale i przez człon-
ków jej rodziny, wreszcie okazać, w granicach moż-
ności, dalszą pomoc (por. niżej pkt. X).

X. Współdziałanie z zainteresowanymi, o jakim
mowa w pkt. IX, znaleźć winno szczególne zastoso-
wanie przy czynnościach związanych ze sporządza-
niem rejestrów poborowych, przy załatwianiu spraw
rezerwistów itp.

W przypadkach tych, władze sporządzające listy
poborowe oraz inne wykazy powinny w współdziałaniu
swym iść dalej jeszcze, a mianowicie:

1) uzyskać od poborowego, rezerwisty bądź in-
nego zainteresowanego, którego nazwisko uległo ska-
żeniu, piśmienne wyrażenie zgody zarówno na spro-
stowanie nazwiska, jak i na pośredniczenie w sprawie
tego sprostowania,

2) zestawić wykazy zainteresowanych, którzy
w sposób wyżej w niniejszym punkcie wymieniony
(pkt. 1) oświadczenie woli złożyli, — wreszcie

3) zarówno zgłoszenia indywidualne, jak i tylko
co wspomniane wykazy, zestawione wedle okręgów
administracyjnych (sądowych), właściwych ze wzglę-
du na miejsce sporządzenia aktu podlegającego spro-
stowaniu, przesłać w charakterze wniosku z urzędu
do odpowiednich zarządzeń władzom do sprostowania
powołanym (por. niżej pkt. C).

XI. Jak z przytoczonych uwag wynika, sprostowa-
nie skażonej pisowni nazwiska, o ile obowiązujące
przepisy miejscowe nie przewidują również postępo-
wania z urzędu (p. niżej pkt. C. III), następuje z za-
sady na wniosek strony, zgłoszony przez nią bezpo-
średnio bądź też z upoważnienia jej za pośrednic-
twem odpowiedniej władzy (urzędu).

C. Zasady szczegółowe (tryb postępowania).

1. Obszar mocy obowiązującej K. C. P. z 1825 r. (województwa środkowe).

Tryb postępowania sądowy.

Podstawę prawną stanowi art. 140 i następne
K. C. P. oraz utrzymane w mocy postanowieniem ar-
tykułu XVII pkt. 12 przepisów z dnia 29.XI.1930 r.
wprowadzających K. P. C. (Dz. U. R. P. Nr 83, poz.
652) postanowienia art. 1647 i nast. U. P. C. z 1864 r.

Okoliczność, że na obszarze tym w znakomitej
większości przypadków rejestracja stanu cywilnego
osób narodowości polskiej prowadzona była zawsze
przez urzędników — Polaków, sprawia, fakty wpisy-
wania nazwisk polskich w formie skażonej zaliczyć
tu niewątpliwie należy do wyjątkowych (Chełmszczy-
zna).

W nielicznych z natury rzeczy przypadkach tego
rodzaju zastosowanie ma następujący tryb postępo-
wania:

1) podania stron zgłaszane bezpośrednio przez
zainteresowanych (por. wyżej pkt. B. V 3 a) wnosić
należy do sądu okręgowego właściwego ze względu na
miejsce położenia księgi, obejmującej akt, podlegają-
cy sprostowaniu, przy czym strona może wyjednać
zwolnienie od kosztów postępowania na ogólnych za-
sadaх prawa ubogich,

2) te same podania natomiast, ilekroć, korzysta-
jąc z przysługującego prawa, strona zgłosi je za po-
średnictwem władzy (por. wyżej pkt. B V 3 b) oraz

pkt. B X, władza ta kierować winna do dalszych za-
rządzeń właściwego w rozumieniu punktu poprzed-
niego 1) prokuratora sądu okręgowego, przy czym te
ostatnie podania korzystają z ogólnego zwolnienia od
opłat sądowych na równi z innymi zgłaszanymi w in-
teresie publicznym wnioskami z urzędu.

II. Obszar mocy obowiązującej ustawy z dnia 6 lu- tego 1875 r. o urzędowym stwierdzaniu stanu cywil- nego (Dz. U. Rzeszy Nr 4, str. 23 i nast.) (woje- wództwa zachodnie).

Tryb postępowania administracyjny.

Podstawę prawną stanowi § 18 obwieszczenia
z dnia 25 marca 1899 r. w sprawie przepisów wyko-
nawczych do wyżej powołanej ustawy z dnia 6 lutego
1875 r. (Dz. U. Rzeszy str. 225),

Podania kierować należy do właściwej powiatowej
władzy administracji ogólnej.

III. Obszar mocy obowiązującej K. C. z 1811 r. (województwa południowe).

Tryb postępowania administracyjny.

Sprostowanie nastąpić może bądź na wniosek
strony bądź też w trybie nadzoru — z urzędu.

Podstawa prawna — pkt. 2 dekretu gub. z dnia
21 października 1836 r. l. 58446 (zb. ust. prow. t. 18,
Nr 159) 1).

IV. Obszar mocy obowiązującej „zbioru praw“ (województwa wschodnie).

Materialnych przepisów w zakresie sprostowania
aktów stanu cywilnego — brak.

Podania kierować należy do wojewódzkiej wła-
dzy administracji ogólnej, która z powołaniem się na
niniejsze zarządzenie przeprowadzi sprostowanie za
pośrednictwem właściwych Konsystorzki.

D. Pisownia imion.

Przechodząc z kolei do pokrewnego zagadnienia,
dotyczącego pisowni imion, Ministerstwo zwraca
uwagę, że w rejestrach poborowych itp. spisach urzę-
dowych, imię każdej jednostki podawane być winno,
zgodnie z zasadami art. 1 ustawy z dnia 31 lipca 1924
r. o języku państwowym i języku urzędowania pań-
stwowych i samorządowych władz administracyj-
nych (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 724), z reguły w pi-
sowni polskiej. Chociażby więc nawet w akcie uro-
dzenia danej osoby imię jej wyrażone było w pi-
sowni obcej np. Ioannes, Sigismundus, Adalbert, Georg,
Grigorius (Hryńko), Mykola itp. — w omawianych
rejestrach pisać należy odpowiednio: Jan, Zygmunt,
Wojciech, Jerzy, Grzegorz, Mikołaj itp.

Okólnikiem niniejszym uchyła się moc obowiązują-
jąca okólnika Nr 78 z dnia 8 października 1936 r.
o sprostowaniu skażonej pisowni nazwisk (Dz. Urz.
Min. Spraw Wewn. Nr 28, poz. 203).

1) Powoływane w niektórych wydawnictwach nieurzęd-
owych zarządzenie b. austr. Min. Spraw Wewn. z dnia 10
maja 1883 r. l. 1524, nie ma mocy wiążącej i co więcej na
omawianym obszarze województw południowych nie miało jej
nigdy, jako wydane wyłącznie dla krajów Istrii, Gorycji, Dal-
macji i Styrii.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowania z dn. 27.VII. 1939 r.)
 1 dol. St. Zjedn. — 5.33 zł.
 100 frank. szwajc. — 120.10 zł
 1 funt. szterl. — 24.93 zł.
 100 frank. franc. — 14.11 zł.

CENY ZBOŻA.

W dn. 27.VII. 1939 r. Warszawa. (Cena za 100 kg.)
 Zyto 13.00 — 13.25 zł.
 Pszenica 21.00 — 22.50 zł.
 Jęczmień 15.75 — 16.50 zł
 Owies 21.00 — 21.75 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Jeden z zarządów miejskich zapytuje:

żydowski Bank Ludowy wywiesił przy wejściu do lokalu bankowego szyld z napisem polskim i żydowskim.

Proszę o powiadomienie, czy istnieje jakikolwiek przepis prawny, na mocy którego tut. Zarząd Miejski mógłby żądać usunięcia wspomnianego szyldu.

Odpowiedź: Językiem państwowym i językiem urzędowania jest język polski, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 724) oraz zgodnie z przepisami ustawy z dn. 13 marca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 224), które zniosły wszelkie przywileje obywateli z tytułu ich pochodzenia, narodowości, rasy, języka lub religii.

Ponadto, jeżeli chodzi o szyldy, reklamy itp. władze miejscowe mają prawo regulowania tych spraw na mocy ustawy o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli z dnia 16 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202), a mianowicie w formie statutu lub specjalnych przepisów, wydanych na podstawie art: 408, 410, 415 i 416 cytowanej ustawy. Min. Spr. Wewn. opracowało wzór przepisów o zewnętrznym wyglądzie budynków (zamieszczony w „Prawie budowlanym i o zabudowaniu osiedli“ w opracowaniu G. Szymkiewicza, wydanie 1936 r.), na podstawie których poszczególne miasta mogą wydać obowiązujące na ich terenie miejscowe przepisy. Przewidują one między innymi, że szyldy i wszelkie reklamy mogą być wywieszane po uzyskaniu uprzedniego zatwierdzenia projektu przez władze miejskie.

Zarząd Miejski może więc rozstrzygnąć poruszoną sprawę bądź na podstawie powołanych wyżej ustaw o języku urzędowym i państwowym, bądź na podstawie przepisów miejscowych o zewnętrznym wyglądzie budynków — a to przez odmowę wydania zezwolenia na wywieszenie szyldu z językiem żydowskim.

2. *Pytanie:* Jeden z zarządów gminnych zapytuje:

W 1936 r. został przyjęty do kancelarii gminnej pracownik z uposażeniem wg XII grupy up. — W 1937 r. ożenił się lecz o dodatek ekonomiczny do Zarządu Gminnego nie zwracał się, gdyż żona miała zatrudnienie. Dodatek mieszkaniowy natomiast gmi-

na płaciła rodzinny. W 1937 r. urodziło się dziecko i Zarząd gminny przyznał dodatek na takowe. Obecnie żona wymienionego pracownika pozostaje bez pracy i jest na wyłącznym jego utrzymaniu oraz w rb. urodziło się jeszcze jedno dziecko, przeto pracownik zwrócił się do Zarządu gminnego o przyznanie dodatku ekonomicznego na 2 osoby.

Czy w sprawie przyznania dodatku ekonomicznego decyduje Rada czy Zarząd i na jakiej podstawie prawnej? Nadmienia się, że w budżecie rb. kredyt na ten cel nie był przewidziany.

Odpowiedź: Ust. z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 116, poz. 924) według której normowane są uposażenia pracowników samorządowych, w art. 4 przewiduje dodatek ekonomiczny na każdego członka rodziny: Do rodziny zaś zalicza się żona i dzieci, pracownika, będący na jego utrzymaniu. Szczegółowo wyjaśnił tę kwestię okólnik 187 Min. Spr. Wewn. z dnia 4.XI.1927 r. (Dz. U. Min. Spr. Wewn. Nr 3 — 4). Z tych więc powodów pracownik o którym mowa — ma prawo do otrzymania dodatku ekonomicznego na żonę i 2 dzieci.

Rada posiada określony zakres działania, sformułowany w art. 43 ust. samorządowej. Odnośnie spraw pracowniczych do Rady należy: ustanawianie rodzaju ilości stanowisk służbowych oraz wysokości przywiązanych do nich uposażeń, uchwalanie przepisów o obowiązkach i prawach funkcjonariuszów gminnych, tudzież ustanawianie dla nich przepisów dyscyplinarnych, uchwalanie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym dla zawodowych członków zarządu gminy oraz dla funkcjonariuszów gminnych. Jak widać z powyższego Rada ustala główne zasady, ramy w granicach których mogą być regulowane sprawy pracownicze. Natomiast sprawy natury czysto wykonawczej względnie uregulowanej przez specjalne przepisy prawne, należą zgodnie z art. 46 ust. samorządowej do przełożonego gminy a więc w danym wypadku do wójta. I w sprawie niniejszej wystarczy decyzja wójta, albowiem dodatek ekonomiczny jest przewidziany ustawą i każdy pracownik ma do niego prawo, skoro tylko zachodzą warunki w tejże ustawie wymienione. Ale dodatek, zgodnie z żądaniem pracownika winien mu być przyznany.

R. D.

**FABRYKA KAS STALOBETONOWYCH
S. ZWIERZCHOWSKI**

W A R S Z A W A
UL. WIERZBOWA 3, TEL. 522.97

Kasy odporne na włamanie. Kasety do muru, szafy żelazne, kasy okazyjne, kasetki.

WAPNO - CEMENT - GIPS

Szamoty. Płyty piekarskie. Dachówka. Papa. Gumaler. Gumakit. Lepik. Smoła. Karbolineum. Klinkier. Castor. Wodozapór. Kafle. Grysik marmurowy. Posadzki Inkrustowane. Wodzlaz wapnia. Tynki szlachetne. Wapno rolne. Cegła kanalizacyjna oraz wszelkie materiały budowlane bezpośrednio z fabryk reprezentowanych względnie ze składów własnych polecają:

Inżynierowie JAN i STANISŁAW PĘDZICH

Warszawa, CHŁODNA 35 (dawniej Ieruzolimskie 113)
TELEFONY 605 - 97 i 605 - 96.

**Długoletni,
rutynowany**

RACHMISTRZ

(EKSPERT)

Wydziału Powiatowego

o b e j m i e

Z A R A Z

stanowisko rachmistrza w Wydziale Powiatowym lub Zarządzie Miejskim, względnie pomocnika Insp. Sam. Gm. Posiada dobre świadectwa.

Łaskawe zgłoszenia kierować pod adresem:

**OBWÓD POWIATOWY O. Z. N.
Bielsk - Podlaski, ul. Mickiewicza Nr 22**

**OPIEKA NAD DZIEĆMI
W RODZINACH ZASTĘPCZYCH**

Wydawnictwo Związku Powiatów R. P., opracowane przez F. Brannego zawiera m. in.: regulamin w sprawie umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych, instrukcję dla rodzin zastępczych, przyjmujących dzieci na wychowanie, wzór książeczki kontroli oraz wzór umowy z rodziną zastępczą. Str. 31 zł. 1.—

Cena książeczki kontroli 0.50.

Książeczkę kontroli można nabywać oddzielnie.

Zamówienia należy kierować do:

**ZWIĄZKU POWIATÓW R. P.
WARSZAWA I, MARSZAŁKOWSKA 81a m. 7
KONTO P.K.O. Nr 51177.**

czos. 13458/21/31

Samorządowy Instytut Wydawniczy
Warszawa, ul. Miodowa 6. Telefon 5-92-63

podaje do wiadomości, że z końcem sierpnia br. wyjdzie z druku, nakładem Instytutu
książka w opracowaniu

LUDWIKA GRONIECKIEGO radcy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
p. t.

«NOWA REJESTRACJA PRZEDSIĘBIORSTW PRZEMYSŁOWYCH I HANDLOWYCH»

która obejmie ustawę z dnia 25 kwietnia 1938 r. o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć, przepisy wykonawcze: rozporządzenia i okólniki, oraz bardzo wyczerpujące komentarze. Ustawa, która ma moc obowiązującą na całym obszarze Państwa nie wyłączając województwa Śląskiego, wprowadza całkowitą zmianę w dotychczasowym stanie prawnym, dotyczącym rejestracji przedsiębiorstw, prowadzonej dotychczas przez Urzędy Skarbowe na zasadzie przepisów o państwowym podatku przemysłowym. Od dnia 1 stycznia 1940 roku ustaje bowiem obowiązek nabywania świadectw przemysłowych i rejestrowania się w Urzędach Skarbowych, **powstaje zaś obowiązek rejestracji w samorządach gminnych (miejskich)**. KSIĄŻKA RADCY LUDWIKA GRONIECKIEGO wyczerpuje całokształt zagadnienia i przez to staje się niezbędną przy wprowadzaniu i wykonywaniu nowego prawa.

B. ważne i aktualne wydawnictwo

Nakładem Samorządowego Instytutu Wydawniczego (Warszawa, ul. Miodowa 6, tel. 5-92-63) wyszła z druku książka w opracowaniu MIECZYŚLAWA BIAŁECKIEGO i LUDWIKA GRONIECKIEGO radców Ministerstwa Spraw Wewnętrznych p. t.

Daniny komunalne na cele drogowe

Książka składa się z czterech działów:

- 1) Podatek drogowy,
- 2) Specjalne dopłaty na budowę dróg,
- 3) Specjalne dopłaty za nadmierne zużycie dróg,
- 4) Przepisy o wymiarze i poborze danin komunalnych.

Autorzy, jako znawcy zagadnienia, stworzyli z tej książki niezbędny i praktyczny podręcznik dla osób zainteresowanych tj. zarówno dla urzędników, dokonywujących wymiaru i poboru tych danin względnie stosujących odnośne przepisy w toku postępowania odwoławczego, jak i dla płatników tychże danin.

Cena egzemplarza zł 3,- (trzy złote)

przy przesyłce pocztowej dolicza się porto oddzielnie.